

Zenový kompas

ZENOVÉHO MISTRA SEUNG SAHN

Učení zenového mistra Seung Sahn, přeložila Věra Hrušová
vyšel v září 2006 v nakladatelství DharmaGaia

Ukázka: "Zenový kompas"

ZENOVÉHO MISTRA SEUNG SAHN

Sútra srdce: Mahá pradžňá páramitá hridaja sútra

Vnímání prázdnoty všech pěti skandh zachraňuje všechny bytosti od utrpení.

Forma se neliší od prázdnoty, prázdnota se neliší od formy.

Forma je prázdnota, prázdnota je forma.

Žádné vznikání, žádné zanikání.

Žádná nečistota, žádná čistota.

Žádné přibývání, žádné ubývání.

Všechny dharmy jsou prázdné.

Žádné poznání - žádné dosažení.

Nirvána.

Nejvyšší, dokonalé osvícení - anuttara samyak sambodhi.

Gaté, gaté, paragaté, parasamgaté, bódhi sváhá!

Forma se neliší od prázdnoty a prázdnota od formy. Forma je prázdnota, prázdnota je forma.

Sútra srdce učí: "forma je prázdnota a prázdnota je forma". Většina lidí neví, co to znamená - a nemají o tom ponětí dokonce ani někteří starší studenti meditace. Přitom to lze velice snadno pozorovat v našem každodenním životě. Zde je například dřevěná židle. Je hnědá. Je masivní a těžká. Vypadá, že vydrží dlouho. Sedíte na ní a ona nese vaši tíhu. Můžete na ni pokládat různé věci. Potom ale židli zapálíte a odejdete. Když se vrátíte, židle už tu není! To, co se zdálo být tak mohutné a pevné, je teď jen hromádkou uhlíků a popela, který poletuje ve větru. Tento příklad dokazuje, že židle je prázdna: není ničím stálým, věčně trvajícím. Neustále se mění. Nemá samostatnou existenci. Židle se dříve či později změní a stane se něčím zcela jiným, než čím je v okamžiku svého vzniku. Tato hnědá židle je tedy úplně prázdna. I když má vždy povahu prázdnoty, je formou: můžete na ní sedět a stále vás bude podpírat. "Forma je prázdnota a prázdnota je forma."

Proč je ale nutné to pochopit? Protože mnoho lidí ulpívá na jménu a formě a to je příčinou takřka všeho utrpení. Jestliže chceme, aby se lidé vyléčili z tohoto lpění, musíme použít lék jména a formy. Nejprve musíme dokázat, že

jména a formy nejsou skutečné ani trvalé: bez ustání se mění. Jestliže jste bohatí, musíte vidět, že bohatství, po němž prahnete, je prázdné. Jste-li připoutáni ke slávě a uznání ostatních lidí, musíte si uvědomit, že to, oč bojujete a za co trpíte, je prázdné. Většina lidí uctívá svoje tělo; vynakládá spousty peněz na to, aby je udrželi zdravé nebo krásné. Ale jednoho dne, krátce po tom, co zemřete, toto tělo zmizí. I když si svého prázdného těla ceníte sebevíc, nemůžete si je vzít s sebou. Nemůžete si odnést svou slávu. Nemůžete si odnést peníze. Nemůžete si vzít sex. Nemůžete si vzít vůbec nic! Dnešní lidé jsou k tomu všemu velmi připoutáni. Nade vše uctívají jména a prázdné jevy. Jen aby si je uchránili, ubližují sobě i ostatním. Chtějí získat peníze, výhodnou pozici, nebo mít s někým dobrý vztah. Zoufale bojují o dosažení vysokého postavení. Lidé podrobují svou mysl vždy tomu nejhoršímu zlořádu a utrpení jenom proto, aby tyto prázdné a nestálé věci získali a uchovali je. Dnes je mnoho lidí velmi připoutáno k sexu. Nic z toho však není nutné. Veškerá forma je prázdná a úvahy o tom, že lze něco získat a udržet si to, jsou největším bludem. To je učení tohoto verše.

Nejdůležitější je: o co vám právě teď v životě jde? To vytváří vaši mysl a ta tvoří váš život. Tím je určován váš současný i příští život. Když pochopíte, že všechny věci jsou úplně prázdné, můžete je odložit a jenom žít, aniž byste trpěli jejich pomíjivostí.

Jestliže neulpíváte na jménu a formě, jste úplně svobodní. Vypráví o tom slavný příběh. Kdysi dávno žil v Athénách velký filosof jménem Diogenes. Byl to nejlepší a nejuznávanější filosof ve starém Řecku. Přesto žil jako potulný pes. Spával pod širým nebem a nestaral se o to, zda bude mít co jíst, obvykle nenosil žádné oblečení. Učil přirozenému způsobu života. Jednoho rána, jak tak spal na ulici, ucítil náhle chlad a probudil se. Nad ním stál sám Alexandr Veliký, nejmocnější muž tehdejšího světa. Podrobil si mnoho zemí a díky jeho vojenské síle a inteligenci se ho každý bál a obdivoval jej. Toho dne si Alexandr Veliký přál navštívit Diogena a dozvědět se něco z jeho učení. Stál tu v plné zbroji a jeho impozantní, mohutná postava vrhala na dosud ležícího Diogena stín.

Diogenes na něj pohlédl přivřenýma očima: "A heleďme se, Alexandr Veliký! Jak se ti vede?"

"Dobře. Ale rád bych ti pomohl, Diogene. Dobyl jsem celý svět. Patří mi nádherné paláce, spousty zlata, mé bohatství je nezměrné. Dám ti vše, co si budeš přát: zemi, peníze, vysoké postavení. Stačí jediné slovo a je to tvoje. Co by sis přál?"

"Ach, ty mi chceš pomoci?"

"Ano," řekl Alexandr Veliký. "Chci ti pomoci."

"Ó, děkuji."

"Přál by sis tedy něco?"

"Ano," odpověděl Diogenes, "něco bych si přál."

"Jen to vyslov a je to tvoje. Ať je to cokoliv."

"Alexandře Veliký, mohl bys, prosím, trochu poodstoupit? Stíníš mi."

"Ach, ano, ano. Promiň." Alexandr popošel stranou.

"Děkuji ti mnohokrát. To je všechno, co jsem chtěl."

Ha ha ha ha! (Dlouhý, nepřetržitý smích posluchačů.)

Tento příběh nás přes svou jednoduchost učí velmi dobře formě a prázdnotě. Alexandr Veliký stál ve slunci a to nemohlo svítit na Diogena. To je všechno. Ha ha ha ha ha! Na otázku, jaké přání by chtěl splnit, Diogenes pouze řekl: "Mohl bys, prosím, poodstoupit? Stíníš mi." Jen to! V tom bodě není žádná touha. Diogenes již dosáhl úplné pravdy: pochopil, že hmota je prázdna. Poznal, že jméno a forma jsou také prázdny. Proto ho nezajímalo bohatství, sláva, milenka, rodina ani vysoké postavení. Vše je prázdno - tak proč po tom dychtit? To mému životu nepomůže. Ale právě teď toužím po troše slunečního svitu. To je vše. Diogenes byl zcela svobodný, neboť plně pochopil, že "forma je prázdnota, prázdnota je forma." Když dosáhnete tohoto bodu, není žádná touha, k níž by stálo za to se připoutat, protože pochopíte, že jste již úplní. Právě teď vám vůbec nic nechybí. To je velmi důležité. Potom není třeba žádné meditace. Není třeba meditačních ústraní. Ani řeči dharmy není třeba. Když jste však připoutáni ke svému myšlení, potom je meditace zcela nezbytná. Jestliže jste nedosáhli poznání, že "forma je prázdnota a prázdnota je forma", potom je pro váš život sezení dlouhých ústraní velmi důležité a musíte hodně a vytrvale cvičit. Když se na okamžik zastavíte a podíváte se na to, uvidíte, že potřeba praxe je také zcela nesmyslná. Ha ha ha ha!